

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj VIII.

V sredo 19. rožnika (junija) 1850.

List 25.

Oznanilo vsim g. udam kmetijske in obertnijske družbe.

V torek, 25. dan tega mesca bo zbor kmetijske in obertnijske družbe v Ljubljani. Svitli nadvojvoda Janez so v nedeljo iz Tersta pisali, da naj odbor ta dan g. ude imenovanih družb k shodu povabi, kar s pričujočim povabilom storimo in jim oznanimo, da zbor bo v izbani mestne srenjske hiše (Rathhaus) na velikem tergu, ob 9. uri dopoldne. Po dokončanem zboru hočejo g. nadvojvoda, kakor so nam pisali, podkovaško in živinozdravniško šolo na Poljanah, potem kmetijsko šolo gosp. J. Bischofa in poslednjič papirnico in oljnico v Vevčah obiskati. Vse to se bo zgodilo pred kosilam. Gosp. udje, ki bojo mógli, so povabljeni tudi na ti poti g. nadvojvoda spremiti.

Svitli nadvojvoda nam bojo po tem čast skazali, da bojo z nami kosili. Zató se bo kosilo pripravilo, ktero mora pa po očitnih željah g. nadvojvoda bolj po domače biti in kteriga se zamore vsak ud kmetijske in obertnijske družbe vdeležiti, ki se v zató namenjeni zapisnik zapiše ali pa pri gosp. Brusu v pisarnici kmetijske družbe oglasi.

Vesel dan nas čaka! Nadjamo se, da bojo častiti udje iz bližnjih in daljnih krajev obilno k shodu prišli, h kterimu jih prijazno povabimo.

Odbor kmetijske in obertnijske družbe 17. rožnika 1850.

Sadimo sadne drevesa in murbe po polji in poleg cést!

De sadje ljudem veliko gotoviga dobička donese, je sploh znana resnica. Sadjoreje tedaj kmetovavcam priporočevati ni treba; vsak umen človek spozná njeno veliko korist, naj že sadje prodá, ali pa sirovo ali posušeno s svojo družino vžije.

Tudi murbene drevesa naklonejo ljudem veliko dobička, ako ž njenim perjem židne gosence redé in židne mešičke potem prodajo kupčevavcam s žido.

„Vse to je prav“ — nam bo ta ali uni odgovoril — „pa komú bo v glavo padlo, drevje na polje saditi in poleg cést! Kaj mislite, da je kmet tako neumen, da bo na polju žitu in travi senco delal, in njeno rast nalaš zatiral, — da bo drevje na pot štavil, da še prav orati ne bo mógel? Za božjo voljo! ali ste obnoreli, da kaj taciga svetjete?“

Tako bo govoril marsikteri, ko bo ta svét bral, in ga v modrosti zasmehoval.

Pa to nič ne déne; naj se le smeja, ki nad tem kaj smešniga najde. Sej je bil tudi tisti zasmehovan, ki si je prvi plug (drevó) naredil in ki je svojo njivo ž njim oral, namest jo z motiko kopal. Sej je bil tudi korún (krompír) zametovan in zasramovan, ko je pervikrat prišel v naše dežele. „Ta sad je za prešiče“ — so govorili ljudje — pa ne za človeka.“ — Kaj bi pa zdej počeli, če bi korúna ne bilo!

Le smejajte se tedaj našimu svetu; če bi pa čez 50 lét spet na svet prišli, bi vidili, kako bojo sadne in murbene drevesa po našim polju stale!

Staro slabo navado bojo vaši otroci in vnuki, bolj podučeni, zapustili in si veliko več pridelali, kakor vi.

Že vi ste marsiktero reč pre naredili in poboljšali, za ktero še vaš stari oče vedili niso, in tako bojo storili tudi vaši nasledniki. Svét v vsim zmirej modrejši postaja.

Ne pustite tedaj dragi kmetovavci! še le svojim otrokam in vnukam, kar že zamorete vi v svoj lastni

dobiček drugo léto storiti. Sej imate bristre glave, kar je dobro, zapopasti — le staro terno opustite, prevdarite dobre svéte, in glejte na skušnje družih dežel.

Skušnje mnogih deželá na Nemškim, v Švajci, na Laškim, kjer imajo sadne drevesa in murbe v rajdah zraven njiv zasajene nas očitniši prepričajo, kakor vse besede, da drevje v lepih verstah sak sebi stoječe njivam nič ne škodje, če so drevesa tudi visoke (7 do 8 čevljev) če po 6 ali 8 sežnjev (klafter) sak sebi po polju stojé.

Lep poduk v ravno ti reči beremo v „Jadrijanskim Slavjanu“, iz kteriga v poterjenje svojiga svéta povzamemo sledeči priporočivni pogovor:

Balant. Brate, dovolj prostora imaš, če le hočeš sadonosnice saditi. Gdekolj sladka trava, žito ali gošni les raste, ondi je tudi dostojna zemlja za edno ali drugo sadno drevje. Ravno nad hišo imaš pripravno njivo u toti namen.

Štepan. Moj ljubi, njive nisem bark i kos pogrešiti, in jo u sadovnják premeniti.

Balant. Ob enim znaš oboje imeti, njivo in sadonosnik. Tudi ti hočem sadonosnic pripraviti in sam jih posaditi, če mi le dovoljiš.

Štepan. Dovoljim ti, da mi le dokažeš, da ni to kakšna nova in slednič — prazna znajdba, po čemur bi, poleg stroškov, še njiva se mi pokvarila. Kje pa imajo takove sadovnjake?

Balant. Razločno ti bom dokazal.

Ne daleč od ovega kraja mojega stanovanja stoji na ličnim homicu okoli 25 malih seljakov, rekel bi, bajtarjev, ki le vsaki en do dva jutra (jarma) zemlje posede. Pri takim malim posestvu redi vsak eno kravče, tudi kako kozo, in preživi z nosen sebe in svoje deca. Njive se dobro obdeljavajo, in na vsaki je primerno sadonosnic posajenih, ktere seljaki skerbno obravnavajo. Drevje jim skoro vsako leto, saj ednega ali drugega plemena obrodi. Slabši sadje pri domu požive, lepše krez goro štiri ure daleč rudarjem ponosijo,